

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, február 15.

Az áthelyezett miniszteri megbizott.

Egy miniszteri megbizottat, neve *Egán Ede*, áthelyeznek abból a hivatalból, a melyet teljes bizalommal ruháztak rá s a melyet rendkívüli sikerrel töltött be, áthelyezik, mert *meggondolatlan nyilatkozatokat* tett a zsidókra vonatkozólag. Vázolta faji sajátosságait, élelmességüket, megemlékezett göndör hajukról és alacsony természetükről. Ez a kis néprajzi értekezés nem tetszett *Barta Ödönnek*, a ki a ruthén bizottság ülésén az összes zsidóság nevében ellenőrködött, nem tetszett *Fest Lajosnak*, a Bánffy-párti korifeusnak sem és sietett azonnal bevádolni a miniszteri megbizottat, mint a ki túlmént hatáskörén. A vádpontok helyesnek találtattak és mint a *B. H.* írja, a földmivelésügyi miniszter *Egán Edét áthelyezi a mezőhegyesi uradalomba.*

A miniszter gondolkodásmódja nagyon helyes. Gentry fiuk mennek oda az állami minta gazdaságban praktizálni, átlumpolni néhány évet és a zsidót szidni. Az antiszemita *Egán Ede* tehát igen jól érezheti magát ottan és azt a földmivelésügyi miniszter is belátja, hogy néhány év nagy s fárasztó munkában, még hozzá halálveszedelmek közt eltöltve megérdemel egy kis nyugalmat. Ott ideje lesz megírni nagy munkáját is, melynek csak rövid kivonatát nyújtotta minapi beszédében, — a magyar és galicziai zsidó faji sajátosságairól.

Lehetetlen volna a ruthén akció miatt keletkezett idegeskedés lelől a komoly tárgyilagosság hangján írni, ha e pillanatban lekötve nem tartana bennünket egy most hirtelen a szemünkbe tűnő nagy eszme, a *faji vonzódás eszméje.*

Ime a magyar zsidóság évszázadok óta él már az országban. Az évszázadok alatt lassanként kikerült alárendelt, megvetett, lenézett állapotából — jobban mint más országokban; megnövekedett számban, erőben, vagyonban — jobban mint más országokban, a hol kifejtett gazdasági viszonyok között kellett felvennie a harcot — az önállóságáért s a vagyonért s mai napság már ott áll, hogy nincs a közéletnek, a tudománynak, a gazdasági életnek olyan ága, melyben számarányához képest ne lenne túlsúlyban képviselve. Nem esetlegesség ez, hanem bizonyos ritka faji tulajdonok érvényesülése.

Történik azonban, hogy egyszerre a keleti határszélét egy pusztító veszedelem lepi meg, a galicziai bevándorlás. A nép, mely itt beözönlök, irtóztató nyomorban sanyalódik és felfalva mindent utjában még nagyobb nyomort idéz elő. A kormány szükségesnek látja, hogy mint a filoxera és árvíz ellen — védekezzen. Gátakat emel és mint a telepeket állít föl s árvíz biztosul kinevezi *Egán Edét.*

Szörnyűség, hogy milyen idegeskedés fogja el egyszerre a magyar zsidóságot. Mint az iránytűt a földrengés előérzete, vagy egy vasdarab közeljárása. De nem lel alkalmat felszólalni. Most azonban itt a várva várt alkalom, mert *Egán Ede*

meggondolatlan kijelentéseket tett, melyből az látszik rögtön százezrek előtt, hogy *Egán Ede antiszemita érzelmű.* Egyik belmunkatársunk, a ki évekig tartózkodott a ruthén vidékeken, siet is ez alkalomból kijelenteni, hogy nehéz is azon vidékeken a filozemita érzelmeket megtartani s csak úgy vele jár ott az emberrel az antiszemizmus, mint a hegyes vidéken a szeges bakkancs. *Egán Ede* azonban csak egyéni tapasztalatait adta elő és tudva azt, hogy mily nagy ellenszenv irányul az akciója ellen, a faji érzelmek folyton libegő iránytűjét akarta nyugodttá tenni. Egy kis néprajzi értekezést mondott a magyar és a galicziai zsidó közti faji különbségről és a faji iránytű erre még idegesebben kezdett libegni. És most már *Egán Ede* nek menni kell A magyar miniszterium fényes elégtételt fog szolgáltatni a »megsértett« magyar zsidóságnak, mert *Egán Edét* skarlba helyezi s ha az a bizonyos faji iránytű még tovább fog libegni, nyugdíjba fog küldeni minden tanítót, professzort, a ki ezután a zsidóság faji különállásáról említést tesz, a ki csak bizonyítani fogja a zsidóság faji képességeit.

Tisztán látni itt a tendenciát, — *Egán Ede* nek menni kell.

No lám! Mennyire csalódtunk a mai parlamenti viszonyokban is. Csontvágó eszünk ugyanis azt gondolta, hogy azokban az urakban, — a kik bizalmasan szoktak — csak egymásközt sunyítva antiszemizálni, de hogy szoktak azt bizonyosra vevésük, abban a nagyszerű pillanatban,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Oly fiatal és már királyok vendége.

(Egy tizenöt éves riportter eleménye).

Franziából: * *Dr. Némethy Gyula.*

(Vége.)

Morrison engedélyt kapott arra is, hogy az angol királynő előtt megjelenhessen. A királynő audienciáira feketébe kell menni. Morrisonnak természetesen nem volt fekete ruháj. Ez azonban épen nem feszélyezte. A kitűzött időben rövid kabát és világos pantalonban jelentkezett lord Chamberlain előtt. Folyosókon, szobákon keresztül haladt: végre egy elegáns boudoir küszöbén megállott, mert megpillantotta ott ő Felsőségét.

Viktória királynő fölemelte szeméit könyvéről. Megpillantván a legénykét, kinek látogatására el volt készülve, letette a könyvet s így szólt:

— Jöjjön közelebb barátom, ön igen messze van tőlem.

Morrison néhány lépést tett előre.

— No így már jobb — kezdé a királynő.

— Ez a két hölgy itt jobbra balra Battenberg és Viktória hercegnők. Köszöntenie kellett volna őket is, mikor bejött.

Morrison arca e szemrehányásra oly vörös lett mint a haja, de csakhamar összeszedte magát.

* Lectur es pour tous Février. 1900.

— Nem láttam én mást, csak fölségedet, replikázott aztán.

— Óh! nevettek a hercegnők egyszerre, bókot kapsz nagymama.

A királynő mosolygott.

— Hallottam beszélni az utazásáról. Tudom, hogy állhatatossága juttatta be ide. De hát nem fél, hogy az uton ragad!

— Nem fölség sohase féltém. Én soha nem félek. Ambiciózus vagyok. Az ambiciózus emberek mindent meguyernek, amit akarnak.

— Ez ügyesen volt mondva, szól a fölség, kit ez az önérzetes hang láthatóan mulattatott. Mi a véleménye országunkról? Igazat mondjon. Nem szeretem a hízélgést.

— Óh fölség ez nagyszerű egy ország. Szívesen élnék itt.

— No de Amerikában még szívesebben? kérdé Battenberg hercegné.

— Természetesen, hiszen hazám.

— És Ön folytatni fogja újságírói pályáját? kérdé Viktória királynő.

— Igen ez eltökélt akaratom, fölség. Ha az egész világ részéről annyi kegyességgel találkozom, mint amennyit fölséged kegyeskedett mutatni irányomban, akkor biztos vagyok benne, hogy boldogulok.

— Köszönöm. De ne feledkezzék meg kívánságomról. Ha majd könyvet ír kalandjairól, küldje meg nekem.

— Nekünk is! mondá a két hercegnő.

A királynő könyve után nyult. Morrison megkezdte a visszavonulást. Üdvözölte a király-

nőt, a két hercegnőt. Ezuttal senkinek se maradt adósa; még többet tett, mint kellett volna, annyit hajlongott. Künn volt a folyosón. Észrevett egy széket ott, rávetette magát.

Rendkívüli érzés fogta el. Tagjai megnehezültek, lábai hátracsuklottak, mintha megmeredt volna mindene. Ilyesmire egész életében nem emlékezett. Ez az új, ismeretlen, sejtetlen dolog, nem ismerhette féire, ez volt az igazi, nagy, mély megindulás, az egyedüli, amely méltó e nevezetre. Akármint mondjanak; a monarchia prestige-e nem hiú szóbeszéd. Morrison kiesett a rendes kerékvágásból. Félték volt, hebegett. . . Kurta kabátja és világos pantalonja ellenére a yankee nagyon meg volt illetődve Viktória királynő előtt.

A királynőnél tett látogatásától még egészen elfogulva, Morrison Belgiumba megy. Brüsszelben megmutatja magának a királyi palotát. Alig hitt szemeinek.

— Hát még ez is palota! kiált föl bosszus csalódással. Azt hinné az ember, hogy a brooklyni feyház.

Ezzel minden további eljárás helyett, ahogy az ember csekélyebb dologra szokta magát elhatározni, Morrison bemegy a vasrúdos kapun, hogy meglátogassa a »polgár« királyt ki e disztelen épületben lakik.

De alig tett néhány lépést az udvaron, olyasmi történik vele, ami egészen kihatott a sodrából. Egy tiszt megállítja, zavarba jön, el-

a midőn a megsértett fajszeretet utat tör magának egész a parlamentig, — szintén a fajszeretet ébred föl és megvédi fáját.

A földmívelésügyi miniszter, a ki éveken keresztül nagy gyönyörűséggel nézte Egán Ede tevékenységét a ruthén földön, a parlamentben is sietett kifejezni meleg elismerését Egan munkájának rendkívüli sikere felett. S a ki ennyire alkalmasnak bizonyult e valóságos nemzeti mentő munka vezetésére, annak őt kell hagynia helyét, — mert kevésbé hízogóan vélekedik a galicziai kazárok tulajdonságairól, mint magyarországi farkonakról. Szomoruan jellemző adat a magyar liberalizmusra.

Bizalmas.

Bizalmas! Ez alatt a jelige alatt irt a kereskedelmi miniszter valamennyi kereskedelmi és iparkamarának és valamennyi iparegyesületnek és ezek elnökei viszont minden egyes előadónak irtak bizalmasan és nagyon, de nagyon a lelkére kötötték a czimzettnek, hogy valamit el ne áruljon senkinek a levél tartalmából, — de sem a mit a levél kapcsán tenni fog.

Nem tetszenek gondolni, hogy a kereskedőket és iparosokat is bevonták a hadi szolgálatba és a titkos mozgósítás tervét közölték velük?

Az autonóm vámtarifáról van szó, melyet a kormánynak 1901-ben a paktum szerint el kell készítenie, hogy készek legyünk arra az eshetőségre, ha a kiegyezést újból meg nem lehetne kötni, vagy osztrák részről nem volna meg a mostani kötés viszonyossága.

A viszonyosság megsértése miatt ugyan bajosan fog elmaradni a kiegyezés megkötése, attól sem kell tartani, hogy osztrák részről megtagadnák ezt.

Egyesegyedül arra számíthatunk, hogy kellő nyomatékos fellépéssel az újabb kényszerkiegyezéseknél valamicske előnyt kicsikarnak.

A múltban követtük azt a »bizalmas« politikát. A kiegyezésről csak suttogva beszéltünk.

Odaát ellenben a világ végéig is elhallhatóan kiabálták, hogy a magyarok nyúzzák őket, hogy nem kell nekik közösség ilyenekkel. Ebben a tónusban beszélt rólunk mindenki a miniszterelnöktől a zsákhordóig.

Vajjon melyik a helyesebb, melyik a praktikusabb eljárás?

Mindenesetre az osztrákoké! Az eredmény mutatja.

Alljunk a sarkunkra! Igenis, csináljuk az autonóm vámtarifát! Csináljuk nyiltan, komolyan, a legnagyobb apparátussal, melylyel csak lehet: mert nem az irattárnak, hanem a gyakorlati életnek dolgozunk és a mostani kiegyezés lejártával hasznát is akarjuk venni a nagy gondnal előkészített és idejekorán befejezett munkának.

Hová lett a honvéd vezérkar?

Mély megilletődéssel állunk Széll Kálmánal és báró Fejérváry Géza magyar miniszterekkel szemben. Vasárnap óta — ez az a nap, melyen Széllnek folyó ügyeket kellett Bécsben elintéznie — nincs többé önálló magyar honvédsereg. A király vasárnap irta alá azt a rendeletet, melylyel egységes testületet csinálnak a közös hadsereg, a magyar honvédség és az osztrák Landwehr vezérkarából. A magyar honvédséget osztrák tisztek fogják vezényelni, de ezek és ez úgy látszik, Széll és a nemzeti párt vívmánya, magyar tábori övöt, esetleg egyenruhát fognak viselni.

A »Budapesti Tudósító« bámulatos naivitással még dicséri is ezt a »reformot.« Szerinte a vezérkar újjászervezésére vonatkozó szervezőhatározványok a napokban megnyerték a legfelsőbb szentesítést és ugye e határozványok, valamint ezzel kapcsolatban a vezérkari szolgálatnak a magyar királyi honvédségnél való ellátásáról és az öltözeti és felszerelési szabályzatoknak megfelelő módosításáról szóló határozványok már megjelentek a közös hadsereg, illetőleg a magyar királyi honvédség rendeleti közlönyében.

E reform különösen a m. kir. honvédség szempontjából jelentős vívmánynak tekinthető és teljes megnyugvással fogadható. Tény az, hogy a m. kir. honvédségben nagy a hiány a vezérkari szolgálatra képesített tisztekben; nem kevesebb mint negyven ilyen hely nem volt betöltve és az eddig vezérkari minősítéssel bíró tisztek oly annyira túl voltak terhelve, hogy nem volt fizikai idejük arra, hogy magukat elméletileg tovább képezhessék, a csekély létszám mellett csak ritkán volt alkalmuk a gyakorlati csapatszolgálatra áttérni, ugye, hogy e kedvezőtlen létszámviszonyok mellett lehetetlen volt az ily tisztekből háboru esetre szükséges tartalékra szert tenni. Általában a vezérkari minősítéssel bíró honvédtisztek, dacára annak,

hogy előképzettségük és képesítésük teljesen megfelel a közshadseregbeli vezérkari tisztekének, ezekenél hátrányosabb helyzetben voltak és pedig a kedvezőtlen létszámviszonyok miatt, de azért is, mert a megfelelő sokoldalú kiképzés megszerzésére szükséges alkalom hiánya miatt valósággal zsák-utcába szorultak, a mennyiben belőlük vezérkari tiszt sohasem lehetett.

A cél tehát mindenekelőtt az volt, hogy gyorsabb tempóban látassék el a honvédség a vezérkari minősítéssel bíró tiszteknek megfelelő számával, mint a mennyire ez eddig lehetséges volt. E végből az új szervezőhatározványok értelmében a jövőben mindenekelőtt évenként az eddigi nyolcz helyett tíz honvédtiszt a hadi iskolába vezényeltetik, hogy ott e minősítést megszerezhesék. További következménye e reformnak az, hogy a vezérkari minősítéssel bíró honvédszázadosok számára a vezérkarban divó őrnagyi vizsga rendszeresíthető, a melynek eddig el kellett esnie, mert különben az ezen csoportbeli tisztek létszámának elégtelensége még inkább érezhetővé vált volna.

Magától értetődik, hogy a határozványok üdvös következményei nem érvényesültek volna mindjárt és a vezérkari minősítéssel bíró honvédtisztek túlterhelése, a mely ma annyi panasza ad okot, csak évek múltán szűnhetné meg, ha nem történt volna megfelelő gondoskodás az átmeneti időről is. Ez a gondoskodás abban áll, hogy az első szükség esetére addig, a míg a honvédtisztekből kikerülő vezérkari tisztek hiánya érezhető, a vezérkarnak egyes tiszteit szolgálattételre a magyar királyi honvédséghez vezénylik, illetőleg rendelkezésre bocsátják. És itt mindjárt meg kell jegyeznünk, hogy nem merülhet fel az az aggodalom, mintha ezzel idegen elemek uialtatnának a m. kir. honvédség körébe. Elvileg ugyanis a m. kir. honvédséghez szolgálattételre csakis olyan vezérkari tisztek oszthatók be, a kik nemcsak magyar állampolgárok, hanem a kik a magyar (illetőleg, a mennyiben a zágrábi VII. honvédkerületről van szó, a horvát) nyelvet szóval és írásban teljesen bírják, a kiknek száma azonban, sajnos, nem jelentékeny. Ezen az uton egészséges, mert kongenialis elem kerül a m. kir. honvédség vérkeringésébe. A mi fokozottabb mértékben képesíti ez intézményt arra, hogy feladatainak — egyelőre békében, de majdan háboru esetében is — megfelelhessen. Ez csak úgy válik lehetővé, hogy ezután az egész vezérkar — a mint azt az összes véderőnek mozgósítás esetén való egyöntetű vezetését szem előtt tartva, másképen elképzelni sem lehet — egységes alapon nyugszik, hogy tehát a jövőben nem lesz külön honvéd-vezérkari minősítésgen és külön közös hadseregbeli vezérkari

fogják mint anarchistát. Duclere grófhoz, a király tolmácsához viszik, ahol kimagyarazza magát. Morrison története mindenütt ugyanazt a hatást teszi. Nehány pillanat múlva a trónterembe kerül. Ott van Lipót király, ez mindjárt leülteti:

— Újjon le fiam s beszéljünk egy kicsit.

Ki volt meglepetve? Bizony nem más, mint Morrison. Már micsoda beszéd, micsoda modor ez? Mióta fogad egy fejedelem egy idegen embert úgy, mintha pajtása volna? Kellemetlenül érintve, Morrison a hidegség egy árnyalatával felelt:

— Azt hittem fölség, hogy nem illik leülnöm egy uralkodó jelenlétében.

— Oh, de na megengedem.

Története elmondása után a király megszólalt:

— Remélem, nemsokára elmehetek Amerikába. Ön pedig lesz olyan szives meglátogatni.

— Ezer örömmel, mondá Morrison.

A király fölemelkedett. Egész amerikai pajtáskodó kézzorítással bucsuzott el ifjú vendégétől. Az udvari tisztek jóakarata pillantást vetettek rá, mikor az udvaron keresztül távozott. De ő, a mint kilépett könnyedén vállalt vont.

Nagyon megbotránkozott az egész audiencián.

Hamburgban végig nézte a hadi szemlét, mely a császári és az olasz királyi pár jelenlétében folyt le. Nem kevesebb mint egy király, egy császár, egy császárné, egy királyné, hercegnők és hercegek, kancellárok, udvari méltóságok kellettek ahhoz, hogy az ifjú Yankee szomja ki legyen elégítve.

Természetes dolog, hogy sikerült neki II. Vilmos császárral és királlyal élé jutnia. A császár egy zsölyében ült. Mosolygott mikor a kis yankeet meglátta.

— Ah, mondá, ön az a fiatal amerikai... többet aztán nem is mondott.

Morrison persze nem tudta mit feleljen. A császár meg se mozdult s észre se látszott venni aztán az ő jelenlétét. Csalódottan, de elfogulatlanul visszavonult tehát.

— A császár kitűnő ember, — sietett künn várakozó honfitársait informálni, alig hogy kilépett. — És csudálatosan értelmes.

*

Október második felében Párisban volt; Faure elnök éppen akkortájt jött meg Oroszországból. Morrison kihallgatást kért. Választ se kapott, de tudott segíteni magán. És ez Morrison egyik legfantasztikusabb, leghihetlenebb kalandja. Egy nyomdában névjegyet készített valami német ur nevére; egy szatócsnál galaruhát bérelt ki. Bérkocsin az Elyseó-palota előhajtát s bejut az elnökhöz, ki menten németül szólítja meg.

Képzeltetni Morrison zavarát. Néhány perc

múlva, mit volt mit tenni, mint a legtökéletesebb angol nyelven vallani meg ártatlan cselét:

— Nem tudtam másképp bejutni Elnök ur ide. Nem méltóztatott válaszolni levelemre. Másrészt nem akartam hazamenni, mielőtt kegyedet láttam volna. Kegyeskedjék megbocsátani stratégiámat.

Faure Félix elnevette magát:

— No önök amerikaiak igazán rendkívüli emberek. Soha nem jönnek zavarba.

Ezzel a társalgás megindult s tartotta a legszívélyesebb modorban, vagy husz percig.

Igy esett meg a Faure elnökkel való találkozás, ha lehet hinnünk Morrisonnak.

De hát lehet?

Az elbeszélés részletei nagyon fantasztikusnak tűnnek fel előttünk! A német névjegy, a szatócsnál bérelt ruha, a fogadtatás, az Elyseó-ban vagyunk-e vagy babaszínházban? Ez az utolsó epizód gyanússá teszi. Egészen bizonyos abban Morrison, hogy a Fehér-házban meg Windsorbán elfogadták? A merészsége több vagy a képzelődése? Viktória királynő csakugyan adott neki illemteni leczkét? Lipót király megkínálta csakugyan székkel s elcsevegett vele kedélyesen? Ki tudná azt megmondani. Nem voltunk ott. Egyikünk sem. Fogadjuk el tehát Morrison elbeszélését, úgy ahogy elmondja; csudálkozhatunk is nevéthetünk is rajta. A fiatal Morrison vállalkozása az amerikanizmus, a journalizmus és snobizmus egyik legfrappánsabb példája.

tiszt, hanem csak egy vezérkari testület lesz éppen úgy, a mint kezdetül fogva a közös hadseregben és a honvédségnél szolgáló tábornokoknak csak egy konkrét státusza volt, még pedig köztudomás szerint a nélkül, hogy ezen körülmény következtében a magyar királyi honvédség specifikus magyar jellege e 32 év alatt csak a legcsekélyebb mértékben is szenvedett volna.

A midőn megemlítjük még, hogy a m. kir. honvédségnél szolgálati alkalmazásban levő, oda beosztott és besorozott összes vezérkari tiszték is minden vonatkozásban, tehát szolgálat alól, becsületügyi tekintetben és büntetőjogilag is a m. kir. honvédség kötelékébe tartoznak, teljesen megfelelőleg a m. kir. honvédségnél szolgáló tábornok tekintetében kezdetül fogva fennálló szabályoknak, ezzel legjellemzőbb vonásaiban ismertettük a reformot, a mely minden tekintetben komoly és örvendetes vívmánynak tekintendő s a mely utját fogja egyengetni a közös hadsereg és a honvédség együtt működésének.

Szép beszéd ez, de bátran be lehetett volna fejezni azzal, hogy ez után alig marad egyébb a honvédségből, mint a vitézkötés és a magyar czimer. Egyéb minden közös lesz benne.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, febr. 15.

A belügyi költségvetés tárgyalásához fogott ma a Ház. Az első szónok *Forgách* Antal gróf volt, a kormánypárt ifjú tagja. Ez volt szűz beszéde. A közigazgatásról beszélt, elég folyékonyan, de semmi új dolgot nem mondott. Am azért úgy körülfojták a gratulációnak, mintha a Ház oszlopaát megrázta volna beszéde súlyával.

A második szónok *Komjáthy* Béla volt, a ki a nemzetiségi kérdést tette újra szóvá. *Komjáthy* avval a kérdéssel foglalkozott, hogy miféle eszközökkel lehet és kell fölépni a nemzetiségi üzemek ellenében. Különösen a mozgalom pénzforszájának ellenőrzésére hívta föl a figyelmet s a román bankokról és pénzintézetekről mondott sok megszívlelésre méltót. A miniszterelnökkel szemben azt hangoztatta, hogy igenis, van mód és jogalap a pénzintézetek oláhosítása ellenében fölépni, — de sajnos, nem mondta meg, mi ez a mód. Óvatos akar ő is lenni, úgy mond, mint a miniszterelnök.

Komjáthy beszéde után *Latinovics* Pál beszélt a kormánypártól. Érdekes volt beszédében az, hogy a vidék színésze számára vidéki színiiskolákat kívánt és a vidék színészetének szubvenczióját 160,000 koronáról 200,000 koronára akarja emelni.

Ezután *Holló* Lajos beszélt és utalt arra arra a visszáságra, mely reformjaink terén van.

— Kivántuk a közigazgatási tisztviselők fizetésének javítását? kérdezte.

— Igen, — felelt *Kubik*.

— És mi lett belőle?

— Semmi, — felelt *Kubik*.

— Kivánta valaki a katonatisztek fizetésének emelését? kérdezte újra *Holló*.

— Senki! viszhangoztatta *Kubik*.

— És nem lett meg?

— De meg lett az.

— Ime, ez helyzetünk tükré, szomorú reformmozgalmaival.

— Igaz! Ez a beszéd kiáltotta *Kubik*.

Ezzel vezette be *Holló* beszédét és aztán hosszan, avatottan bírálta közigazgatásunkat és mutatott rá a szükséges reformokra.

Gróf Forgách Antal, mint volt közigazgatási tisztviselő kötelességének tartja, hogy

e tárczánál felszólaljon és a közigazgatással kapcsolatos kérdésekkel foglalkozzon. *Holló* Lajossal polemizál és megjegyzi, hogy a nemzeti állam kiépítését, a nemzeti erők fejlesztését nem a közjogi, hanem a közigazgatási téren kell keresni. Kívánja a közigazgatási tisztviselő fizetésének felemelését. A közigazgatási tisztviselők fizetési viszonyai nemcsak szomorúak, de megdöbbentők. Azonban látja, hogy a kormány reform munkája minden téren megkezdődött. Bizonyította, hogy a központi ellenőrzés nem alkalmazható a vidéki adminisztrációra. *Hegedűs* Lóránttal szemben védelmébe veszi a közigazgatást bizottságokat. Ellenben teljesen osztja *gróf Tisza* Istvánnak súlyos kritikáját a bürokratizmusról. A jó közigazgatásnak nemzetinek kell lenni, olyannak, hogy a nemzet akarata az ország minden zugában érvényesüljön. (*Zajos helyeslés.*) *Melcer* Vilmos magyar fajról és szász politikáról beszélt. Ebben az országban nincs más faj csak magyar faj és nem lehet más politika csak magyar nemzeti politika. Elfogadja a tételt. (*Zajos helyeslés.*)

Komját y: A román pénzügyintézetek és bankok a veszély főforrásai. E bankok elveszik a közép és kisbirtokos elemtől a földet és egészen más birtokosság kezébe juttatja. 1872-ben alakult az Albina s azóta már 70-en felül van a román pénzügyintézet. A miniszterelnök a multkor azt mondta, hogy nem tehet semmit a román pénzügyintézetek ellen.

A miniszterelnök e nézetében nem egyezik, de mivel beszéde elején azt mondta, hogy óvatosan kell e kérdésben eljárnia, nem mondja itt el az eszközöket, melyekkel eljárni szabad és kell. De tény, hogy van eszköz e bankok alakulása ellenében. Biztosítja a kormányt, hogy ha a tett terére lép az ő pártja félretesz minden párttekinetet és követni fogja e munkájában. De mit látunk? Azt, hogy van a felvidéken egy gyár, melynek feje egy notórius panszláv és a gyár megrendelői között ott van egyik miniszterünk. Szól azután a kivándorlókról.

Buzáth: A bevándorlókról beszéljen.

Komjáthy: A nyomorgó nép kivándorol Amerikába, visszajön vagyonosan, de panszláv eszmékkel szaturálva. Beszédét azzal végzi, hogy minden képviselőtársát felszólítja a védelmi harcra, mert ennek az államnak magyarnak kell lennie vagy megsemmisülnie. (*Zajos helyeslés.*) Ót perc szünet.

Szünet után.

Latinovics Pál: Ismerteti a közigazgatási tisztviselők helyzetét s a fizetésemelés mellett szólal fel. Attér a szegény ügyre, melyet a felebaráti szeretet diktál. Magyarország Európának éppen nem a leggazdagabb állama, ez azonban nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a hivatalnoki kérdés rendeztesse. Egy magyar várost hozok fel pl. Baja. Mily ügyesen rendezte ez a város adó ügyét. Kivetett 3 százalék pótdadót s ma Baján nem látni koldust.

Beszél a lakásviszonyokról, a mely sok kívánni valót hagy. Ami a vidéki színészetet illeti e tekintetben is igen sok tennivalónk van még. Nem intézik el nálunk rendszeren a színügyet. Összeül 36 vidéki direktor, veszekesznek, épp úgy, mint az osztrák parlamentben, aztán kifognak az időből és végül széjjel mennek. A 36 igazgató közül csak alig egy páran vannak, akik igazi missziót teljesítenek. Így pl. a kolozsvári színház, *Komjáthy*, *Krecsányi*, *Makó*. A kormány az eddigi 56.000 szubvencziót emelje fel 100.000 frtra és ezzel szemben a kormány tartson szintén felügyelőket, akik arra figyelnek, hogy a szubvencziót élvező színházak ne adjanak elő oly darabokat, a melyek harmadrendű orfeumokba valók. A tételt elfogadja. (*Helyeslés.*)

Holló Lajos sajnálkozik azon, hogy a mit mindenki kívánt, a közigazgatási tisztviselők fizetésének emelése, nem teljesült. Minden reform kényszerhelyzetből folyik. Részletesen beszél a közigazgatás reformjáról és különösen a költségek számára sürget oly hatósági szervezetet, mely védelem legyen az önkény, a kifosztogatás ellen és bástya legyen az állameszmének is. Ha azonban jó közigazgatást akarnak teremteni, nem szabad túl menni azon a határon, melynél a vita kezdődik, melynél az álla-

mosítás kezdődik. Mert ha az államosítással kezdik, a függetlenségi pártot ismét szemben fogják találni. Meglehet javítani a közigazgatást az államosítás nélkül is. (*Helyeslés.*)

Furgly Sándor: A jó közigazgatás érdekében alig történt egyéb, adat gyűjtésnél. Némi parciális reform törvény igttatott ugyan, de ezek egy része ma sincs végrehajtva. Bizik azonban a miniszterelnök államférfiúi előrelátásában és azért a tételt megszavazza. (*Helyeslés.*)

Páder Rezső: a közigazgatás hiányait felsorolja és tételt nem szavazza meg.

Ezzel az ülés véget ért.

Fenn az ernyő . . .

A színház építésére felügyelő bizottság tegnap délután tartott ülésén ismét vitát kellett a színház előfüggönyének készítését. Akik mindenáron művészi festményt óhajtanak színházi díszletül, a mellett kardoskodtak, hogy ezekre kerülő előfüggönnyt készítsessen a város, míg a többség a város pénzügyi helyzetét tekintve, akként nyilatkozott, hogy inkább a szinpadai kellékekre kell a főszólyt helyezni. Ez az utóbbi és helyes vélemény került többségre.

Az ülésen jelen voltak: dr. *Bulyovszky* József elnök, dr. *Hoványi* Géza, *Rimler* Károly, dr. *Döry* Ferencz, *Bordé* Ferencz, dr. *Radó* Ignác, *Ländler* Ferencz, *Sztarill* Ferencz, *Mezey* Mihály, *Buscu* Dávid, ifj. *Rimanóczy* Kálmán, *Szűcs* Dezső jegyző, *Csordacsics* Ferencz építész és *Krubicsek* József építész-mérnök.

A megnyitás után dr. *Hoványi* Géza előterjesztette a színházi bizottság véleményét, a mely szerint a színházi díszletekre és az előfüggönyre együtt pályázatra hívják fel *Linhart* és *Spanraf* festőket, azzal, hogy az előfüggöny művészi kivitelű legyen.

Dr. *Radó* Ignác felemlíti, hogy tudakozódott *Keleti* Gusztáv és *Bihary* Sándor festőművészeknél; az előbbi 1500 frtért kivihetőnek tart egy művészi függönnyt. Míg *Bihari* nagyobb összegről beszélt. Annak elbírálását kéri, hogy a megtakarításokból nem lehetne-e a függönyre 2500—3000 frtot költeni.

Dr. *Döry* Ferencz szintén művészi előfüggönnyt óhajt; de azt hiszi, hogy ha nem figurális, hanem csak dekoratív festést kívánunk, 1500 frt elég lenne e célra.

Dr. *Bulyovszky* József elnök azt hiszi, hogy pár hónapot várhatnánk a függöny megrendelésével, a mikor már tudni fogjuk, hogy a villamos világításnál minő megtakarítás érhető el. Esetleg ebből lehetne a függönyre áldozni.

Dr. *Hoványi* Géza más nézetben van, mint *Radó*. Ha többet akarunk a függönyre költeni, erre fedezetet kell kérni a közgyűléstől. Művészi előfüggöny az egész országban egy színházban sincs. Ilyen itt sem kell. Színházat akarunk, a mely megfelelően az igényeknek s erre olcsóbb függöny is jó; később, ha lesz pénzünk, készíthetünk művészi kivitelű előfüggönnyt. Hívják fel a festőket, hogy adjanak be vázlatrajzokat s akkor majd elbírálhatjuk, hogy megfelelő lesz-e. Hisz a pályázatokat nem köteles a város elfogadni. A város mostani pénzügyi helyzetében nem szavaz meg 5—6 ezer frtot előfüggönyre, mert 5 percnyi megtekintésért sok ezreket nem dob ki. Inkább jól felszerelt színház kell.

Mezey Mihály azt tartaná különösnek, hogy művészi függönnyünk lenne, de színházi dekorációknak nem. A felvett egész összeget adják díszletekre, az szükségesebb. Ha a város akarja, csináltasson külön függönnyt. Pazarlás lenne a

mostani szorult pénzügyi helyzetben 4—5 ezer forint kiadni előfűggyönyre. Tulkiadás lesz ugyanis a színháznál.

A többség elhatározta, hogy a diszletekre és fűggyönyre együtt írják ki a pályázatot; de tegyék ki, hogy az előfűggyönynél művészi kivitelűt kívánnak. Vázlatot mutassanak be úgy a diszletekre, mint az előfűggyönyre, de a város annyit rendel meg, a mennyit jónak lát s esetleg mással is készíttetheti az előfűggyönt. Nyilvános általános pályázatot irnak ki, de Linhart és Spanraf festőket külön is felhívják. A pályázati határidő 1900. márczius 10.

A vállalkozók bemutatták az építendő Bazár bérház tervein tett változtatásokat. elfogadták, a melynek 2200 korona több költséget okoznak, de ennek 6 százalékát a 20,000 forint évi béren felül fizetik a vállalkozók.

Pekánovics Imre bizottsági tag indítványozta, hogy a Bazár épületnek a Bémer-tér felőli részén olyan belső magasságban építtessenek a bolthelyiségek, miszerint 10 év múlva azokban vendéglő és kávéház lehessen.

Busch Dávid főmérnök ezt a színházépület kinézésére való tekintetből ellenzi, mert így a Bazár épület magasabb lenne a mostani tervezetnél. Indítványára napirendre tértek a Pekánovics javaslata felett.

A bemutatott kereseti kimutatásokat kiutalták s az ülés véget ért.

Sertésvész.

Nagy csapás volt az országon a sertésvész és hosszú idő telt belé, míg valami orvoslást találtak ellene. Most beoltják a sertést s vagy meggyógyul tőle, vagy megdöglik, de legalább kezelve volt s ez is valami.

A mi törv. hat. joggal felruházott városunkban már nincs vész a sertések között, de annál veszendőbb a sertésvész. Hol az a doktor vagy kuruzsló, mely úgy oltsa be ezt a kérést, hogy a vásártér is neki való helyre jusson és Gábel Jakab is meglegyen elégedve!

Ugy látszik maga Gábel vállalkozik erre:

Mert miként Weiszlovits és fiai cég még akkor is apellált, mikor már bontották feje felett a háztetőt, úgy Gábel Jakab is vezérczikkezni fog még akkor is, ha a régi helyen már a szaga sem érzik ama tisztátalan állatoknak.

Jaj neked Korozaim és Betszaida, azaz hogy Komlóssy József és Széles Lajos, kik becsaptátok a minisztert, ki épp oly ártatlan saját döntésében, mint amennyire kazárok a munkácsiak.

Hol az iparkamara? hol késik az ipartestület, miért nem mozog a kereskedelmi csarnok! — mondja az elkeseredett cikkező? — Miért nem rendül meg a föld s potyognak a csillagok kérdjük mi? Oh ti halvérű városatyák és apatikus közvélemény, miért nem fordultok szembe a miniszterrel? — kérdi ő. — Hiszen mikor a 60 ezer forintról, villamos ügyről stb. volt szó, akkor Gábel Jakab együtt hallgatott veletek s mikor ő lármáz, ti nem kiabáltok?

De szóljunk a dolog meritumához. Az ipartestület ott van ahol Széles Lajos, hiszen ezekkel együtt indította Széles az akciózt. Az igazság pedig ebben a kérdésben nem ott van, ahol Gábel Jakab.

Mert!

Német-, Magyar-, Körös- és Pecze-utczák ősi iparos fészkek, hol már abban az időben

is fizették az adót az ott lakók, mikor még Gábel Jakab nem volt — igazgató.

Erősen megfogyva és elszegényedve, de még tengődnek ezek az iparos családok, s ha nem fizetnek annyi adót mint apáik, annak sem ők az okai.

Zug a vihar ugye, hogy pártoljuk a magyar ipart, de amellet üssük agyon a magyar iparost. Ha Körös-utczáról elviszik a vásárteret, ki a manó fog végrehajtón kívül arra járni. Miért tartásuk nyitva iparosok és kereskedők ősi boltjaikat? Ma erre jár a vidék nagy része, s ha nem csurran, cseppen s az elszegényedett iparosságnak ez életbe vágó dolog ma már. Ha a Kommandáns-réten volna a vásártér, a városon kívül vinne oda az ut. Ki venné ennek hasznát s ki ne látná kárát?

Igaz, hogy a csillagvárosi házak érteke így emelkedne, de azt Gábel sem kívánhatja, hogy ez az áremelkedés a szegény iparosság kárával, igen nagy kárával történjék.

S végre. Az ipartestület állást foglalt e kérdésben és ez a testület legalább is olyan hivatott tényező, mint a czikk író ur.

P—y.

Sing-csont-szin-szu.

Aktuális dolog volna most a kínai politikáról írni, mert a napokban járta a hire a kínai császár penzióba tételének, mint rendesen egy kínai Weiszlovits szokott, szokott pontossággal és fénynyel végrehajtani, de még se tessék a czim után Kinára gondolni, mert az a czim, tiszta magyar szó.

Az ember alsó lábszára ugyanis két konczból áll s ezeknek egyikét nevezik sing-csontnak, mely ha felszínén csont szűt kap, kész az orvosi műszó: sing-csont-szin-szu, mit most már nyájas olvasóink is teljesen értenek.

Ezen bevezetés után megengedik; reménylen még mindig nyájas olvasóim, ha egy merész fordulattal az irodalomra térek át.

A kolozsvári »Ellenzék« ugyanis a pegazuson fedezett fel egy aktuális sing-csont-szin-szút.

Dr. Nagy Mór alpolgármester a minap elkövetett egy verskötetet, melyet a szakértő irodalmi bíráló bizottság megkritizált és 500 frt. jutalomra ítelt. (A város díja!)

Ha a bírálatot olvassa az ember, leesik az álla a bámulattól, ha a verset nézi felakad a szeme a csodálkozástól, mert bírálat és vers méltók egymáshoz, de 500 forintra egyik sem méltó.

Engedjék meg békítés képpen olvasóink, hogy a vers kötet és bírálatból, illetve poetikai daganatból kimetszünk egy kis szemelvényt. 100—101. lapok:

Itt vagy tehát, drága féreg.
Izléssel nagy különcz!
Jössz, hivatlan új testvérnek,
S gögös pont nem is köszönsz?

Manó lakik bizony benned,
S polgárjoghoz van pofád,
Ám ha mégis kell teremned;
Békítsük ki a kofát.

Sejtik olvasóink, hogy miről szól a vers? Mi rögtön megértettük, hogy vagy egy ujszülöttről, kinek kétes a polgár joga és kofaszerű a pofája, vagy egy almáról, melyben pondró van, vagy egy pondróról, mely az almában van, vagy egy kofáról ki pondrós almát ad, vagy valami egyébről.

Elvégre egy vers, mely annyi gondolatot ébreszt köznapinak nem nevezhető.

Vagy itt a másik strófa:

Oh jövevények városa,
Csodálatos Kolozsvár!
Kit mindig annyit taposz
Fészket kereső bolygár?

(Esti fény. 101 l.)

Ennek a sornak egy új magyar szót köszönhetünk. Idáig volt bogár és boglár, most van *bolygár* is. Ez magyarul valószínűleg annyit tesz, mint kakuk, mert ez keresi bolyongva a fészket. Tehát Kolozsvárt, *kakuk várnak* is nevezhetjük csodálatos bolygárai miatt.

Vagy tessék ezt elolvasni.

Imádva a hölgyet
Kerestük a völgyet;
Rajongva a szűzért
Kerestük a fűzért.

(Esti fény. 138. l.)

Itt nem az eszme hat meg, hanem a rim, melyet hölgyön, völgyön keresztül fűz egy szív körül.

Több is van, de nem közöljük, mert félünk, hogy olvasóink tömegesen fogják rendelni ezt a könyvet, mit a pegazus gyógyítása érdekében nem kívánunk, hanem csattanóval adjuk szószertint a kritikát.

A bírálók véleménye.

Fáradhatlan kintartása és mügondja, városának szeretete, gondolkodásának nemessége, a felkapott tárgyának gyakran előállítására, a tárgyban való elmélyedés, mondhatni annak festői szemlélete, mind olyanok, melyek alkalmasak arra, hogy írói működését rokonszenvvel kísérjék.

Nemcsak szavatos verselő és a nyelv jeles kezelője, hanem az érző ember, a költő kedély jelenik meg, kinek borongásaiban tapasztalás, eszmélkedéseiben élet, merengéseiben, tündőzéseiben gondolatok és tartalom van, ki szabad perceiben eszményeknek áldoz s a költésben nemes elmerülést, felekölt vigaszt keres az éj óráiban s ki figyelő szemmel jár az élet utain, de leírásaiban jellemzetesség, bölcselkedésében emberszeretet, megfigyeléseiben érdekesség és ujság van, a miket szépen és kellő formában bir elmondani.

*

Ah Bánffy nem halt meg, csak aluszik, s szelleme él honfitársai bözött. Dr. Nagy szájával ő szólott. Csodálatos, hogy a »Magyar Szó« még nem szemelt belőle.

Az a szörnyű orvosi műszó, a sing-csont-szin-szu egyszerre született a boldogult nyakorján, görugrány és csőrönddel s együtt mult ki velük a mindent magyarosítani akaró napok után.

Muljon el ez az irodalmi szin szű is. Legyen neki könnyű az 500 forint és nehéz a folytatás.

Köby.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

- Febr. 16. Kath. Kör vál. ülése este 1/2, 6 órakor.
- Febr. 17. Az iparoktatási bizottság ülése.
- Febr. 18. Kath. Kör közgyűlése d. e. fél 11 órakor.
- Február 18. Biharmegyei kereskedelmi, termény hitelbank közgyűlése.
- Február 18. Gazdasági és iparbank közgyűlése.
- Febr. 18. A kereskedelmi iskola matinéja.
- Február 20. Első bűnügyi esküdtzéki tárgyalás.
- Február 22. Bűnügyi esküdtzéki tárgyalás.
- Febr. 24. Az országos honvéd segélyző-egylet közgyűlése.
- Márczius 8. Bihoreána közgyűlése.
- Márczius 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

* A városi árvaház ügyei. Nagyvárad város árvaházának igazgató választmánya tegnap délután ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Bulyovszky József elnök, dr. Molnár Imre, özv. Des Echerrolles-Kruspér Sándorné, Schwarz Ábrahámné, Wechsler Adolfné, dr. Baróthy Ákos, dr. Berkovits Ferencz, Stark Gyula, Dus László, Darvassy Lajos, Ragány János, Gábel Jakab, Szűts Dezső jegyző, Bordé Károly árvaházi gondnok. — Az 1900. év első negyedéről szóló költségvetést elfogadták és jóváhagyták. Az árvaházba három árvát vettek fel; és pedig Csákváry Jánost, Somogyi Pált és Aggód Erzsé-

betet. Az elnökség bejelentette, hogy a krisanthémum kiállítás 1898-ban 154 koronát, 1899-ben pedig 88 koronát jövedelmezett, az árvaház alapja javára. Grünwald Mari árvaleányt, bátyja kérelmére az árvaházból kiadták. Az árvák karácsonyfájára, Stark Gyula buzgólkodása folytán 82 korona adomány folyt be s kiadás volt 4 korona. Ugy Stark Gyulának, mint az adakozóknak köszönetet szavaztak. A pénzbeli és természetbeli adományokat a lapokban fogják nyugtázni. Az 1899. évről betérjesszett jelentést tudomásul vették.

* **Építik a debreczeni róm. kath. gimnáziumot.** A debreczeni r. kath. egyház kérvényt adott be Debreczen városához, hogy a közgyűlés által már régebben megszavazott 1,850,000 téglet egy harmadrészben a körkemenczéből, két harmadrészben a városi téglavetőből utalványozza ki. Együttal 8000 drb cserép kiutalványozását kéri, mivel a *főgimnázium építéséhez már most a tavasszal hozzáfognak.*

* **Ő Felsége adománya.** Ő Felsége a budapesti bölcsőde egyletnek az egylet javára megtartott bál alkalmával kétszáz koronát adományozott.

* **Megint elutasították Nagyváradot.** Nagyvárad édes-keveset élvez a kormány jóvoltából s ha valamit kérünk is, előre tudhatjuk, hogy nem kapjuk meg. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a helyi ipar fejlesztése indokából felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, a melyben egy fa- és fémipari szakiskolának Nagyváradon leendő felállítását kérte. Ezen iparszakokat fejlesztő iskolák minden előfeltétele megvan Nagyváradon. Ennek dacára a kérelmet a miniszter nem teljesíti. Az elutasítását indokul hozza fel, hogy a közeli Aradon és Kolozsvárott van már ilyen szakiskola s most a Dunántuli részen szándékozik ipari szakiskolákat felállítani. Szóval nem kapunk semmit!

* **Öngyilkos ügyvéd.** Tudósítónk távirja *Tenkéről*, hogy *Biczó József* ot-tani ügyvéd öngyilkos lett s meghalt. Öngyilkosságának oka — *a végső nyomor*, a melybe saját könnyelmű életmódja folytán jutott s mely miatt már évek óta az ügyvédi kamarának sem volt tagja.

* **Korányi Frigyes** — báró. Fővárosi orvosi körökben az a hír, hogy *Korányi Frigyes* egyetemi professzort, orvosi fakultásunk egyik díszét, az európai hírű tudóst, a király bárói rangra emeli.

* **Anyakönyvvezetői kinevezések.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Biharvármegyében anyakönyvvezető helyetteseké a mezőkeresztesi kerületbe *Bakos Gyula* s jegyzőt, a nagykeresztény *Gulyás Bálint* ev. ref. tanítót, az ugraiba *Kovács Pál* jegyzői irnokot, a fugyi-vásárhelyibe *Sherlán Gábor* jegyzői irnokot és az érselindibe *Vidakovits Nándor* s jegyzőt nevezte ki és a nagykeresztény valamint az érselindi anyakönyvvezető helyetteseket a házassági anyakönyv vezetésével s a házasság kötésnél való közreműködéssel is megbizta.

* **A krajczárokat és félkrajczárokat újból beváltják.** Csak a napokban jelent meg egy pénzügyminiszteri rendelet, hogy a régi ezüst pénzeket fél értékben beváltják s most megjelent egy másik a réz váltó pénzekről. A forgalmon kívül helyezett réz egy krajczárosokat és fél krajczárosokat ezen rendelet értelmében ez év július haváig *egész értékükben*, júliustól kezdve pedig még egy teljes éven keresztül *fél értékükben* beváltják. A váltó pénztári teendőket megbízott m. kir. állampénztárak és adóhivatalok.

* **Megbizatás.** *Zsdánszky* László posta-távirda igazgatósági fogalmazót a nagyvárad posta-igazgató a nagybányai posta-távirda hivatal vezetésével ideiglenesen megbizta.

* **Panasz a ponyva-könyvek árulóiára.** A rendőrségnek igen sok gondot okoznak a ponyva termékek árulói, a kik ellen sok a panasz. — Ezek a könyvárusok a könyv árulás ürügye alatt bemennek a házakba és sok esetben, ha arra alkalom van, elviszik magukkal azt, mi a kezük ügyébe akad. — Tegnap a Körös-utcán járt egy ilyen könyv elárúsító, a ki nagyban kinalgatta a »Herczegnő és grófnő történetét«, így betért *Sádi* Lajos háztulajdonoshoz is. A könyv árúsítónak itt jó alkalom kinalgott egy értékes pipának az elvitelére, nem is habozott soká, a pipát zsebébe téve eltávozott. Hanem a pipa lopást észrevették s elfogták. A rendőrségen beösmerte a tettet. *Szalmernann* Györgynek hívják s hogy ez a tette nem első, bizonyítja az, hogy a rendőri közlönyben jelenleg is a körözöttek között szerepel, mert ezelőtt néhány héttel a pilis-csabai rendőrségen volt letartóztatva s ott az ablak vasrostélyát kifesztve megszökött. A rendőrség az iratokat áttette az ügyészhez.

* **Versecz és Fehértemplom az interurban telephon hálózatban.** Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának mult hó 1-én 1654. szám alatt kelt magas rendeletével Fehértemplom és Versecz — mint városi távbeszélő hálózatok — az országos interurban távbeszélő forgalomba bevonattak. Nagyvárad, 1900. február 11. *Schöpflin* Ágoston, kir. tanácsos, posta-távirda igazgató.

* **Sétahangverseny.** A 37. gy. ezred kitűnő zenekara f. hó 18 án, azaz vasárnap d. u. 5 órakor a Csarnok dísztermében ismét sétahangversenyt rendez a szokott helyárrakkal. A hangverseny műsora igen élvezetesnek ígérkezik, mert a »Faust«, »Sába királynője«, »Szöktetés a serailból« cz. operákból egyes részletek szerepelnek benne.

* **Eskór és részegség.** *Stocz* Mária pojánai lakosnőt a minap reggel saját udvarán arcczal a sárban feküdvé halva találták. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenre az eskór jött rá az udvaron, a hol azután arcczal a sárba esett és megfulladt a sártól. Sziut ilyen helyzetben találták halva *Sváb* Annát *Brátkán*, halálának oka azonban egészen más volt. Részezen ment haza a szomszéd községből késő este, egy fosztókából és hogy hamarabb haza érjen, utját egy nagy vizes réten keresztül vette. A dülöngöző részeg asszony utközben belebotlott egy fűzfa csonka törzsébe, elesett arcczal a vízbe és nyomorultul ott veszett. Reggel az arra menő parasztok vitték be a faluba a holttestet.

* **A debreczeni telephon állami kezelésben.** A debreczeni telephonhálózat kezelését legközelebb ez állam veszi át. Hogy ez január elsőjére nem történhetett meg, az az előkészületekkel járó nagy munkának tudható be. Most már ezek a munkálatok befejezésükhöz közelednek s a debreczeni telephonhálózat a legnagyobb valószínűség szerint már *márczius végével* az állam kezelésébe meg át.

* **A durbanli áruló.** Durbanból érkezett távirat szerint a durbanli világítótorony főnökét, ki angol származású, az angolok elfogták és agyonlőtték. A világítótorony főnöke a toronynak a szárazföld felé fordított oldalán a burügynököknek a magasból az angol hajók megérkezését és a csapatok mennyiségét a jelző készülék segítségével jelezte.

* **Vesztett eb garázdálkodása.** Tegnap előt este a nyárlói 5. számú órházból Buda Péter 14 éves fia gyermek a nagy kutya ugatásra kiszaladván, egy kőbörgő veszett kutya ugrott neki, mely arczán több helyütt megmarta. A fiut a tegnapi napon a budapesti

Högyes-féle Pasteur-intézetbe szállították fel, gyógykezeletés végett.

* **Elrabolt menyasszony.** Ugyancsak furcsa eset történt Nádáljon hol — mint levelezőnk írja, egy lakodalmas házból rabolták el a menyasszonyt. Az eset részletei a következők. *Ilies Miklos* jó módu szerb gazda ember férjhez adta a leányát *Stefánovics Gyurgyo* jó módu nádálji szerb legényhez. Az esküvőt e hó 12-én tartották meg, s aznap délután nagy kísérettel vitték haza a menyasszonyt az ifju férj hazához, a hol a lakadalmat tartották. A hogy a menyasszonnal megérkeztek, megkezdődött a táncz és tartott éjjelig, a mikor a násznép a vacsorához ült. Szokásban van a szerbeknél, hogy a vacsora alatt idegenek is megjelennek a lakodalmas háznál, a kik mindenféle jó kívánatokat mondanak az ifju párra s ezért aztán ott tartják őket vacsorára a nélkül, hogy személyük iránt kérdezősködnének. Ez alkalommal is megjelent három vidéki legény, s miután jó kívánatait mindegyik elmondta, asztalhoz ültették őket s együtt vacsoráztak a násznéppel. Kocsijukat azonban az utcán hagyták, egyik társukra bizván annak őrzését. Vacsora után, szokás szerint, a menyasszony eltávozott a társaságból, hogy átöltözködjék és mint asszony bekötött fővel jelenjen meg a menyasszonyi tánczhoz. Az öltözködés a kamrában ment végbe, mivel a lakás többi része a vendégek által el volt foglalva. A mikor a vacsorához készített asztalokat kihordták, hogy a tánczolóknak helyet csináljanak, a vőlegény a két vőfély kíséretében kiment a menyasszonyért, hogy bevezessék, de a kamrában nem találták. Átkutatták aztán az egész házat, de a menyasszony nem volt sehol, csupán a levett menyasszonyi ruhát találtak meg. Ekkor kezdtek a vacsora alkalmával jött idegen legények iránt érdeklődni, de már akkor ezeknek is hűlt helyük volt. A vőfélynek gyanuja támad, hogy a menyasszonyt ezek vihették el, ennél fogva többekkel, ki lóháton ki, kocsin, üldözésükre indultak, de az éj sötétjében az idegeneknek sikerült elmenekülni a menyasszonnyal együtt. A csendőrség most nyomozza a menyasszonyrablókat, de ez ideig még nem sikerült feltalálni sem a menyasszonyt, sem pedig a rablókat.

Délafrikai háboru.

London, febr. 15. *Robers* lord [főparancsnok jelenti a Riet-folyó mellől 13-iki kelettel: *Hannay* alezredes e hó 11-én egy dandár lovasított gyalogsággal *Oranjé-Rivertől* *Rannach* felé menet csétepatéba keveredett egy kis búr csapattal, a mely megszálott egy dombot, a mely a jobbszárnyat fenyegette. *Hannay* dandárának egy részével feltartóztattá az ellenséget, mialatt főoszlopával *Riet-Riverig* nyomult előre. Az előnyomulás célját szerencsésen elérte. Az angolok vesztesége négy halott és huszonnyolcz sebesült volt. Tizenhárom ember eltűnt. E hó 12-én sikerült egy lovas hadosztálynak *French* tábornok vezetése alatt *Dekilsdriffnél* kieroszakolni az átkelést a Riet folyón, a melynek keleti partján most a 6. és 7. hadosztály áll. Az angolok közül egy tiszt és két katona elesett, egy katona pedig megsebesült. A *rensburgi* parancsnokló tábornok azt jelenti, hogy e hó 12-én a búrok hevesen megtámadták. Egy hadnagy elesett. A többi veszteségről majd később ad hirt.

London, február. 15. *Buller* tábornok jelenti *Chieveleyből* 13-iki kelettel: *Frankfield* mellett összeütköztek az előőrök. A *Firth* Royaldragonosoknak egy százada egy búr csapatra bukkant. A búrok előbb érték el a hegy hátát és hevesen lövöldöztek az angolokra, a kik ked-

vezőtlen területre kerültek és azért visszavonultak. Mikor az angolok segítséget kaptak, a búrok visszavonultak. Egy tiszt és öt katona megsebesült. Egy hadnagy és hat katona fogságba került.

London, február 14. Roberts lord jelenti mai kelettel: French tábornok tegnap Klippdrift-nél kieroszakolta az átkelést a Modder folyón, megszállta a folyó északi partján lévő dombokat és három ellenséges táborot vett be minden felé készletekkel együtt. Ugyanakkor az angol csapatok két más pontot is elfoglaltak és két búr táborot kerítettek hatalmukba. French tábornok kevés ellentállásra talált. Az angolok vesztesége jelentéktelen. A 6. hadosztály, amely Watterwalddriftnél a Riet folyó északi partján áll, előrenyomult a lovasság támogatására. A 7. hadosztály még itt áll és ma délután indul el. Négy tiszt és 53 katona napszúrást kapott.

London, febr. 15. Buller tábornok jelenti Chieveleyből 13-iki kelettel: Dundonald lord 700 lovassal, egy üteg tüzérséggel és egy zászlóalj gyalogsággal földerítő szolgálót végzett. Mikor Dundonald feladatának végeztével visszavonult, a búrok heves puskatüzzel támadtak rájuk. Hat katona könnyen megsebesült. A búrok vesztesége két ember.

London, február 15. A Reuter-ügynökség-jelentik Mafekingből Lourenco-Marquezon át január 29-éről: Itt minden teljesen rendben van. A búrok ágyúzzák a várost, de kárt nem tesznek benne, legfeljebb a földbirtokokat pusztítják el. A helyőrség ismét teljes adagokat kap.

London, február 15. A Reuter-ügynökség jelenti Gaberonesből e hó 2-iki kelettel: Az angolok rekognoszkáltak a búrok hadállásait és úgy találták, hogy a búroknak csak 500 emberük van. A lovasság még egyre harcol. Plumer ezredes előnyomulását a folyó megáradása akadályozza. — Ugyancsak Gaberonesből jelentik a Reuter-ügynökségnek 4-iki kelettel: Az angolok ma két gránátot lőttek az ellenség erődítményei közé. Azt hiszik, hogy a gránátok hatása borzasztó volt, mert a búrok ágyúi azóta hallgatnak.

London, február 15. A Reuter-ügynökségnek jelentik Beirából 5-iki kelettel: Lourenco-Marquezon tagadják, hogy portugál tüzérség vonult ki, hogy megakadályozza a búroknak semleges területen való átvonulását. Mindazáltal ebben a kerületben csakugyan megszegték a semlegességet. Innen csapatok indultak el. Az összes vasúti hidakat erős portugál csapatok őrzik. Beirában és környékén nagy károkat okozott az áradás. Rhodéziával megszakat a vasúti összeköttetés.

London, február 15. A Reuter-ügynökség jelenti Lourenco-Marquezból 13-iki kelettel: Pretóriával két nap óta megszakadt a távirati összeköttetés. Davies Webster tegnap Pretóriából ideérkezett és a Kanzler hajóval Európába megy.

Brüsszel, febr. 15. Híre jár, hogy Joubert tábornok elhagyta Natált s a Modder River partjára ment, a hol az angol hadsereggel a döntő ütközet már megkezdődött volna.

IRODALOM.

Irodalmi jelentés. A Bőjti szent időszak közeledtével mi sem lehet üdvösségesebb mint a szent Keresztut járása. Üdvös ez annál inkább, mert e szent év bünbánati hangulatának emelésére hathatósan közreműködik. A keresztut járásának módját és az Egyház által előírt imákat tartalmazák a kiadásomban megjelent *Szent Keresztut*. Füzve, színes met-széssel, három képpel 30 fillér és kemény köztésben 40 fillér. Az általában használt Keresztuti könyvecskék megrendelhetők az *Oktató Népkönyvtár szerkesztőségében* Budapest VII. kerület Csömöri ut 32. sz. alatt,

Igazságszolgáltatás.

Hatvanöt bíró előléptetése. Az állami tisztviselőkről szóló 1893. évi IV. t.-cz. 3. §-a szerint az egy személyzeti létszámba tartozó állások fizetési osztályuk különböző fizetési fokozatai között egyenlően osztandók meg. Ha azonban az állások összes száma egyenlően fel nem osztható, akkor a főlös számú állások arányosan a magasabb fizetési fokozatba sorozandók. Immár hat év telt el azóta, a mióta az állami tisztviselők fizetését rendezték és még mindig nem hajtották végre az idézett törvény 3. §-át. Igaz ugyan, hogy a törvény 19. §-a fölhatalmazza a miniszeri tanácsost, hogy a különböző vizsgálati ágak igényeihez képest egyelőre eltérhessen a 3. §. első bekezdésének ama határozmányától, hogy a rendszeresített állások egyenlően osztandók meg az egyes fizetési osztályokra nézve föllállított különböző fizetési fokozatok között; de ugyaneme törvényszakasz befejező része határozatlan kimondja, hogy: A mennyiben a fizetési fokozatok egyelőre akként osztatnának be, hogy magasabb fizetési fokozatba tartozó állások nem rendszeresítenének; ezek arányos számban való rendszeresítése, illetőleg a magasabb fizetési fokozatba sorozása iránt a törvényhozásnak a jelen törvény hatálya léptététől számítandó legfőbb 5, illetőleg oly esetekben, amelyekben egyelőre az illető fizetési osztály két magasabb fizetési fokozata nem lesz arányosan rendszeresítve, legfőbb 10 év alatt előterjesztés teendő. Minthogy pedig a tisztv. fizetés rendezéséről szóló törvény 18. §-a szerint a kir. törvényszéki bírák, járásbírák és ügyészek létszámának egyötöd része a VII. fizetési osztályba tartozik; de tényleg a törvény e szakasza nincs végrehajtva, letelvén az öt év, az 1893. évi IV. t.-cz. értelmében 65 bírót kell a jövő évtől kezdve a VII. fizetési osztályba előléptetni. Mint illetékes helyről értesülünk, a pénzügyminisztériumban erre nézve már megkezdték a munkálatokat.

Megszarolt jegyző. A tordai jegyzőt a múlt nyáron hajnalban kellemetlen látogatás érte. A jegyző *Lőrincz* Károly egy tordai embertől libákat vett, amiknek árával nyolcz forint nyolczvan krajczárral adós maradt s az eladó bele is egyezett, hogy ezt az összeget csak később fogja megkapni. Az eladó azonban később mást gondolt s egy éjjeli mulatozás után kora hajnalban elhatározta, hogy a tartozást megkeri s ezért a hitelező *Bagosi* József három társával *Nagy* Mihálylyal, *Harmati* Kálmánnal és *Gatai* Imrével elment a jegyzőhöz, kit álmából felverték s erőszakkal követelték a 8 frtot.

Ezért kerültek tegnap a törvényszék elé *Bagosiék*. A törvényszék a vádlottak bűnösségét meg is állapította s *Bagosit* nyolcz, *Nagyot* tíz, *Harmatit* és *Gatait* pedig öt-öt napi fogházra ítélte.

Az elítéltek felebbestek, míg a kir. ügyész megnyugodott.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Harmathy Károly.*

- 4601 Bugye Péter jogtalan elsajátítás — megváltoztatva.
4618 Bonács Gábor testisértés — helyben hagyva.
4650 Vasadi Györgyné rágalmazás — helyben hagyva.
4651 Kisdéd Sándorné rágalmazás — részben megváltoztatva.
4670 Nuczu Togyer lopás — részben megváltoztatva.
4725 Ambró Togyer közcsend ell. kihágás — helyben hagyva.
4755 Vigyikán Péter szerencsejáték — rendelet.
4761 Kisdéd Sándorné rágalmazás — megváltoztatva.
4792 Popovits János becsületsértés — megváltoztatva.
4948 Szutorisz Jánosné közeg. ell. kih. — rendelet.
4989 Kise Mikula becsületsértés — helyben hagyva.
5307 Fazekas Ferencz magánlaksértés — h. hagyva.
5384 Gere Sándorné lopás — helyben hagyva.
5416 Kreez Ábrahám anyakönyvi kihágás — feloldva.

Előadó: *Balogh Samu.*

- 4350 Ifj. Mandl Lipót és társa hatóság elleni erőszak — feloldva.
4354 Seres Mátvás lopás — helyben hagyva.
4419 Özv. Kilelefszky Miklósné megfertőzés — helyben hagyva.
4501 Mérő Béla sikkasztás — részben megváltoztatva.
4517 Hajzer István testisértés — megváltoztatva.
4388 Szombathelyi Béla jogtalan elsajátítás — rendelet.
4394 Sárkány Márton rágalmazás — helyben hagyva.
4460 Hott Jakab lopás — rendelet.
4461 Prekup Györgyné rágalmazás — helyben hagyva.
4462 Biri Demeterné tulajdon ell. kih. — h. hagyva.
4519 Varga Sándor testisértés — részben megváltoztatva.

Előadó: *Poyvár Dénes.*

- 3688 Práth Márton és társa vallás elleni vétség — helyben hagyva.
4799 Kreesun Flora testisértés — helyben hagyva.
4800 Brencz Gyurkáné testisértés — helyben hagyva.
4925 Markovics Sándor párviadal — megváltoztatva.
4962 Hajdu Sámuel rágalmazás — megváltoztatva.
4742 D. Farkas József és társa közcsend elleni kihágás — rendelet.
4743 Hajdu Sámuel rágalmazás — helyben hagyva.
4744 Stanger Róbert rágalmazás — megváltoztatva.
4748 Bórsos József közcsend ell. kih. — h. hagyva.
4751 Kondács János lopás — részben megváltoztatva.
4758 Herbej Vaszaliev jogtalan elsajátítás — rendelet.
4819 Popucz József testisértés — megváltoztatva.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

- Febr. 17. A nőgyelet kalikó bálja.
Febr. 18. A kath. legény-egy et tánczestélye a Zöldfában.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok tánczestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 27. Zenekedvelők jelmez-estéje.
Márcz. 4. Az ev. ref. Ennekar dalestélye.

A nőgyelet Calicó-bálja. Tegnap közé tettük azt a 9 pontba foglalt szabályt, melyet a nőgyeleti Calicó-bál agilis rendezősége állított össze, hogy a közönség tájékozhatta magát. Most ismét kéréssel fordul a rendezőség a közönséghez. Hiába, az ilyen nagyszabású mulatság, melyhez fogható rég nem volt Nagyváradon, sok rendet s ennél fogva sok szabályt követel. Felhívja ugyanis a rendezőség a közönség figyelmét arra, hogy eltérőleg a rendezés báloktól *jegyek nem válthatók az esti pénztárnál*, esti pénztár nem is lesz s ennél fogva kéri a közönséget, hogy a jegyeket előre váltsa meg **ma és holnap** a nőgyelet alelnökjénél öv. *Grunwald* Henrikné urhölgnénél (Bémer-tér Grunwald-ház.)

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom

Regény.

Írta: *Fernand-Hue.*

67

Francziából fordította — Ö.

— Az ön nagybátyja bemutatott nekem egy embert, kiről azt állította, hogy az Gérard Henrik, és azt mondta, hogy az én unokaöcsém ezt az embert megakartá ölni és ellopta az iratait.

— Ez mind igaz.

— Jó, hagyjuk azt. Az ön nagybátyja, hogy érvelését meggyőzőbbé tegye, társaival ránk rohant és meg akart minket gyilkolni és szolgálaim közbejötték nélkül . . .

— Részemről nem kell tartania erőszakától, akarja-e tehát, hogy elmondjam önnek az esetet, azután láthatja, hogy a parancsnok is éppen úgy mondta el, mint én.

— Unokaöcsémnek is ugyanezt akarta elmondani?

— Nem, mert ő ezt éppen olyan jól tudja, mint magam.

— Mit mondana hát neki?

— Mindjárt meghallja, ha öt perczig türelemmel lesz.

— Jól van, de előre megmondom, hogy ha Henrikről beszél rosszat, nem fogom elhinni.

Margit elmondta utazásuk történetét Henrik megölését és hozzátette,

— A ki ezt elkövette, nem más, mint az ön ál-öcsö: Dover.

— Ez mind szép dolog, de még mindig kevés.

— Mit kell még hát?

— Valami bizonyíték.

Margit gondolkozott egy keveset.

— Adok egyet. Azt anyilatkozatot, melyet az öreg búr mondott tollba, angolul Dover írta le. Hasonlítsa tehát össze öcsöce irását ezzel.

— Mély sajnálatomra az eredeti irat nincs birtokomban. Más bizonyítéka nincs?

— Még egy utolsó próbát tehetünk Hajlandó ön elrejtözve kihallgatni beszélgetésünket és így megtudni a valót?

Atkins nem felelt rögtön, hanem gondolkodott, hogy lehet-e neki abból valami haszna, ha bizonyítja, hogy öcsöce csaló és más az igazi örökös.

— Nem bánom megpróbálhatjuk.

— S ha kiderül a való, szabadon bocsátatja nagybátyámat?

— Igen, azt megígérhetem. Hanem jöjjön egy alkalmasabb terembe.

Átmentek egy kisebb szalonba, melynek egyik sarkában egy különös alakú asztalka állott.

— Maradjon itt kisasszony, én azonnal küldöm Henriket.

— Kiment azután visszajött és izgatott valamit a kis asztalon.

— Én most elmegyek, öcsém rögtön itt lesz.

Néhány pillanat múlva belépet Dover.

— Margit! ön az! kiáltott.

— Én vagyok. Ugy látszik, jelenlétem meglepte.

— Hogyne, hiszen olyan körülmények között váltunk el . . .

— Henrik megölése és az iratok elrablása után . . .

— Nem vagyok annyira vétkes, mint gondolja. A látszat ellenem vall ugyan, de higgye el én nem vagyok gyilkos. Ha megöltem is Henriket, azt jogos önvédelemből tettem. Párba vitünk egyenlő fegyverekkel . . .

— Valóban! kiáltott Margit, kit e szemtelen hazugság fellázított.

— Igen, Henrik szerette önt és tudta, hogy én is szeretem. Kegyed tudhatja, mennyire szenvedélyeik uralma alatt állanak ezek a félvad emberek. Mikor tehát egyedül voltunk a vadászaton, provokált engem . . .

— Elég, uram ön, hazudik!

— Esküszöm önnek . . .

— Nekem hiába hazudik, még jobb, ha leplezetlenül kimondja az igazat.

— Ugy van, miért mentegesem magamat? Megöltem ezt az embert, mert tudtam, hogy önt szereti, mert tudtam, hogy ön az ő neje lesz, mert ő gazdag örökös, nekem semmim sem volt. Megöltem és kiraboltam, hogy vagyonát megszerezve a kegyed lábai elé tegyem millióimat. Igen, a szerelem tett engem gyilkossá, rablóvá! . . . Most hányja szememre vétkeimet!

— Hát ha Atkins megtudná a dolgot?

— Be tudnám bizonyítani, hogy az ő parancsára tettem. Különben is én neki, mint Gérard Henrik mutatkoztam be.

— És hitt önnek?

Kénytelen volt mert bizonyítékaim . . .

— De hiszen könnyen kétségbe vonhatta volna az Operboom nyilatkozatának hitelességét.

— Igen, de a többi iratok . . .

— Milyen többi iratok?

— Mikor elmenekültem egyenesen Souls Portba mentem. Itt a missionáriusnak azt mondtam, hogy kecsimát elrabolták és én csak alig tudtam elmenekülni. Itteni tartózkodásomat, arra használtam fel, hogy meglátogattam N' Gumbo bányáját, hogy kényszerítsem őt az arany erek felfedezésére. Erre azonban nem volt szükség, N'Gumbo meghalt, lakhelyén kutatva azután ócska ruhadarabok közt megtaláltam azt a táskát, a mit Aubert Pétertől elvett a konzulatusi hivatalnok. Ez volt az az éhenhalt ember, a kiről N'Gumbo nekünk beszélt. A többit tudhatja.

(Vége köv.)

TAVIRATOK.

Schmidt államtitkár utóda.

Budapest, febr. 15. (Saj. tud. táv.) *Schmidt* kereskedelmi államtitkár utódjaként ujabban *Abonyi* Emil min. tanácsot vagy *Popovics* Sándor dr. min. tanácsost a pénzügyminiszteriumban, emlegetik.

Főherczegek Egyiptomban.

Bécs, febr. 15. (Saját tud. táv.) *Ferdinand* és *Ottó* főherczegek Egyiptomba indultak. Hazautazásuk csak egy hónap múlva várható.

A párisi kiállítás megnyitása.

Páris, febr. 15. (Saját tud. távirata.) A párisi kiállítás megnyitása újabb határozat szerint nem május elsején, hanem Husvét vasárnapján fog végbe menni.

Az alsó-ausztriai tartománygyűlés.

Bécs, február 15. A lapok jelentése szerint az alsó-ausztriai tartománygyűlést azért hívták össze, hogy a kormánynak a bécsi községi választóreform és a községi statutum módo-

sítására nézve tett előterjesztéseit tárgyalja. A kormány a községi statutum szentesítés alá terjesztésének feltételül kikötötte a személyes jövedelmi adót fizető polgárok választó jogosultságának elismerését, továbbá, azt, hogy a tanács megmaradjon a második választótöredékben, a városi tanács tartassék meg és a választói jog rövidebb letelepüléshez legyen kötve

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági előadások.

A gazdasági egyesület által rendezett szakelőadások közül f. hó 15-én Cséffán tartott meg az egyik, melyre nemcsak Cséffa községből, hanem Inánd, Bikács, Nyárszeg, Rojt, Barakony, Ugra, Gyapju, Geszt, Ó.-Sz.-Miklós községekből is számosan megjelentek. De a környékbeli birtokosság és az uradalmak gazdasági alkalmazottai is méltóan voltak képviselve. Így gróf Tisza István geszti uradalmából Töpler György uradalmi számvevő, Franke Béla és Ráthonyi Géza, a nagyváradi lat. szert. káptalan barakonyi gazdaságából, Kaczvinszky Andor, Alb Aurél cséffai lelkész, Bugler radoványi bérnök, Kardos gazdatiszt, Erdélyi Farkas, Kövér Dezső községi jegyzők és még számosan.

A község-háza tanácsstermében összegyűlt érdeklődők előtt legelőbb Ertsey Kálmán főszolgabíró tartott emelkedett színvonalú beszédet, melyben a kitartó és becsületes munkát dicsőítvén, Dékány Imre, Ugrai és Kéri István geszti gazdasági munkásoknak a földmívelésügyi m. kir. miniszter által küldött kitüntető díszlevelet és 100—100 korona jutalmat átadta. Mindkét munkásember meghatva mondott köszönetet a kitüntetésért.

Aztán Moloár Lajos az agrár bank nagyváradi képviselője a gyümölcsstermelés hasznáról és módjairól tartott magas színvonalon álló és alapos előadást, amely egy tárgyánál valamint érdekességénél fogva mindvégig lebilincselte a hallgatóság figyelmét.

Azután Alexander Lajos az állategészségügy lényegéről beszélt, főleglívén az idevonatkozó törvényeket, a ragadós állati betegségek okáról az ellenük való védekezésről rövid, tömör előadást tartott, mely láthatólag jó benyomást keltett.

Végül We ngärtner Andor a biharmegyei gazdasági egyesület titkára a szövetkezetekről beszélt, kifejtvén azok hasznát és előnyeit, az alakulás és belépés módjait. Ez az előadás, mely egy szakszerűség valamint zamatosság magyarság dolgában igazán figyelemre méltó volt, csak szaporította a népszerű és kedvelt titkár eddigi sikereit.

Az előadások befejezése után Székelyhídi cséffai jegyző néhány szívélyes szóban köszönetet mondott az előadóknak kérvén őket, hogy jövőben szintén keressék föl a községet, ahol a legszivesebb fogadtatásra találnak és a jelenlévők eljenzése mellett végződött a szép ünnepély.

A gazdasági egyesület kiküldöttjeit azután Ertsey Péter főszolgabíró látta magánál vendégül szíves barátsággal

Mi az oka, hogy az ujonnan telepített szőlők bővebben teremnek? Általánosan tapasztalt dolog, hogy azon szőlők, melyek olyan területen telepítettek, ahol eddig szőlő nem állott, kétszerte, háromszorta nagyobb termést adnak, mint azok, amelyek nagyon régen állanak egy és ugyanazon helyen. E körülmények oka kizárólag abban kereshető és található fel, hogy azon talajok, melyekben eddig nem állott szőlő, rendelkeznek elegendő mennyiségben mindazon tápláló anyagokkal,

melyekre a szőlőnek szüksége van, ellenben azok, amelyekben már régen szőlő áll, egyoldalulag vannak kiaknázva, káli és szuperfoszfát tartalmuk annyira megapadt, hogy a rajtuk levő szőlő jó termést nem adhat, kiapadt pedig azért, mert a szőlő évente jelentékeny mennyiségű káli és foszfort vont el a talajtól, de annak visszapótlásáról senki sem gondoskodott, mert hiszen nagyon kevés olyan szőlő van az országban, melyet trágyázni is szoktak. Ha az új szőlők termőképességét fenn akarjuk tartani, trágyázzuk azt, a hegyekre is könnyen szállítható műtrágyával, ezt egyszerűbben megtehetjük mint régente.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 15.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	378.80
Magyar hitel	— — — — —	376.50
Allamvasut	— — — — —	331.25
Rimamurányi	— — — — —	323.25
Magyar jelzálog	— — — — —	233.50
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, február 15.

Buza októberre	— — — — —	7.91
Buza áprilisra	— — — — —	7.71
Uj tengeri	— — — — —	5.04
Rozs okt.	— — — — —	6.44
Zab okt.	— — — — —	5.07
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	98.75
Magyar koronajárdék	— — — — —	94.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	100.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93.75
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — —	99.50
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	95.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	162.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	141.—
Osztrák járdék papírban	— — — — —	99.75
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	99.60
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	99.—
Osztrák korona járdék	— — — — —	99.—
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	137.50
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	17.75
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	752.50
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	757.20
Párisi vista	— — — — —	96.30
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	19.27

Németbirodalmi márka	— — — — —	118.05
London vista	— — — — —	242.35
20 márkás arany	— — — — —	23.60

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

19261./899. tkv.

Árverési hirdetmény.

A n.-várad kir. törvényszék mint tkvi hatóság által a nagyvárad takarékpénztár végrehajthatónak Albert József végrehajtást szenvedő elleni 500 frt tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében, végrehajtást szenvedő tulajdonosul felvett, ezen tkvi hatóság területén fekvő s a bihari 88. sz. betétben foglalt A. I. 1—7 rend sz. alatti ingatlanokra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t. cz. 146. §-a értelmében elrendeltetik s foganatosítására határidőül 1900. évi márczius 19-ik napjának, délutáni 2 órája Bihar község házához kitűzetik.

Kikiáltási ár 1138 frt, azonban az árverésre kitűzött ingatlanok szükség esetén ezen áron alulis elfognak adatni.

Venni szándékozik bánatpénzül, a kikiáltási ár 10 százalékát, vagyis 113.8 frt 80 krt tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 1 hónap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5 százalékos kamattal fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál s Bihar község előjáróságánál megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál 1899. évi december 19-én.

Olasz,

kir. tszéki bíró.

16225.—1899. tkvsz.

Árverési hirdetmény.

A nagyvárad kir. törvényszék mint tkvi hatóság által a nagyvárad takarékpénztár végrehajthatónak özv. Lézinger Jánosné ugy is mint kiskoru gyermekei György és társai végrehajtást szenvedők elleni 392 forint tőke és járuléka

iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedő tulajdonosul felvett ezen tkvi hatóság területén fekvő s a nagyvárad 563. sz. betétben foglalt A+1 r. sz. a házra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t.-czikk 146 §-a értelmében elrendeltetik és foganatosítására határidőül 1900. évi márczius hó 16-ik napjának d. e. 9 órája ezen kir. törvényszék árverelő helyiségében kitűzetik.

Kikiáltási ár 2850 frt, azonban az árverésre kitűzött ingatlan szükség esetén ezen áron alul is elfogadhatni.

Venni szándékozik bánatpénzül a kikiáltási ár 10 százalékát, vagyis 285 forintot tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 1 hónap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5 százalékos kamattal fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál és a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Nagyvárad kir. törvényszék mint tkv. hatóság, nov. 16-án.

Olasz,

kir. törvsz. bíró.

A híres

Haldek-féle

Elit-magvak

u. m. 95% csiraképeségű

Oberndorfi répamag

99 1/2% tisztaságú

Luczerna-mag stb.

jutányos áron kaphatók.

Haldek mag-nagykereskedésében József Ö. és kir. Fensége udvari szállítójánál Budapesten, Károly-körut 9 s a vidéken minden jobb üzletben, mely magot tart.

A cég nagyvárad képviselői **Kappel J.** és **Fischer** urak Sonnenwirt-ház. Telefon 124 sz.

Legtisztább
Legjobb
Legolcsóbb

BOROK

Magyar
Hamisítatlan
Hegyi

CZEGLÉDY SÁNDORNÁL

„Zöldfa“-szálloda, Nagyvárad,

Kényelmes szobák, modern étterem, kávéház.

Olcsó árak!

56 literen felül adónélkül.

56 literen felül adónélkül.

ÁR J E G Y Z E K:

Saját termésű hegyi ujbór literje kicsinyben	— frt 36 kr.	nagyban	— frt 32 kr.
1885. Nagyvárad fehér	— frt 40 kr.	„	— frt 36 kr.
1886. Érmelléki fehér	— frt 50 kr.	„	— frt 46 kr.
1886. Erdélyi fehér	— frt 40 kr.	„	— frt 32 kr.
1885. Ménesi veres	— frt 60 kr.	7/10 palack	— frt 50 kr.
1886. Sashegyi veres	— frt 50 kr.	„	— frt 40 kr.
1885. Diószegi bakar	1 frt — kr.	„	— frt 80 kr.
1886. Erdélyi rizling	1 frt — kr.	„	— frt 80 kr.
1880. Szomorodni	2 frt — kr.	„	— frt 50 kr.

Kétéves gyökeres, legfinomabb különféle fajú

Lakodalmak alkalmával

és azonkívül

bankettek és társasbédék,

a legfényesebb kiállításban ugy a „Zöldfa“-szállodában, mint magánlakásokon jutányos áron elvállaltatnak.

Allandó előfizetők étkezésre elfogadtatnak.

szőlővesszők kaphatók.